

2012-2013

XCÈNTRIC

El cinema del CCCB

Diumenge 27 de gener, 18.30 h

LUC MOULLET. COMÈDIES DOCUMENTALS

Tot i que és un dels seus exponents menys coneguts, Luc Moullet va formar part del nucli de la Nouvelle Vague com a crític i com a cineasta. El denominador comú de la seva extensa filmografia, en què cohabiten i sovint es barregen el documental i la ficció, és la comèdia: un valor que transgredeix les convencions dels gèneres i els discursos, i un mètode per observar la societat des del punt de vista de l'absurd. Les pel·lícules seleccionades per a aquesta sessió ofereixen un panorama dels seus temes predilectes: la geografia i l'urbanisme, la cultura i el consum.

Essai d'ouverture, 1988, 15 min; *Barres*, 1985, 14 min; *La cabale des oursins*, 1991, 17 min; *Foix*, 1994, 13 min; *La valse des médias*, 1987, 26 min (V.O.S. Cat)

PER UNA ÈTICA DEL DESVIAMENT

Moullet es pren l'humor seriosament: és per a ell tant un mètode d'observació com de subversió. De qui va escriure, en un número de *Cahiers du Cinéma* de 1959, que «la moral és una qüestió de trèvelings», proposta famosament capgirada per Godard, no ens ha d'estranyar la importància del desviament com a mitjà còmic i polític. Aquesta ètica i estètica del desplaçament la trobem no només en la paròdia dels gèneres audiovisuals establerts, començant pel western (*Une aventure de Billy le Kid*, 1971) i seguint, com veurem en aquest programa, per la publicitat i el film institucional, sinó també en el seu gust pels inventaris, les digressions i les associacions d'idees i d'imatges, que permeten contextualitzar els continguts més hegemònics de la nostra cultura. El mètode Moullet es pot comparar amb la patafísica, la «ciència de les solucions imaginàries» del doctor Faustroll. De fet, Moullet, designat per Rivette com «el nostre Jarry», es refereix explícitament a la reescriptura de la Passió de Crist com una cursa de bicicletes en la seva epopeia esportiva: *Parpaillon ou à la recherche de*

l'homme à la pompe Ursus d'après Alfred Jarry (1992). La llibertat d'imaginar és útil a la crítica socioeconòmica: les absurditats quotidianes que documenta deixen de ser un detall pintoresc i apareixen en relació amb el seu conjunt. Les coses més anecdòtiques poden ser reveladores del sistema, com va passar amb *Genèse d'un repas* (1979), que, partint de la indagació dels orígens d'un àpat frugal (un ou, una llauna de tonyina i un plàtan), recorria la cadena de la mundialització i integrava en aquest moviment la pel·lícula mateixa.

Essai d'ouverture (1988)

En aquest exercici pseudodidàctic protagonitzat per l'autor, que té per argument l'obertura d'una ampolla de Coca-Cola, podem veure el revers de la representació publicitària. L'anunci és la promesa de l'objecte i també la seva possessió per procuració: goig anònim d'una imatge, integrat en la producció i en el consum de masses. Així, l'objecte domina el subjecte i imposa la seva finalitat objectiva. «*It is the consumer who is consumed*», com deia Richard Serra. Moullet agafa la direcció contrària. La frustració burlesca fa d'ell un creador en lloc d'un consumidor: ens mostra un procés en lloc d'un producte.

«*Essai d'ouverture* oposa a l'obtusa rotunditat de l'ampolla, que no reclama més que silenci i consum immediat, una estratègia de desviament i de lliure associació. Entorn del seu MacGuffin, Luc Moullet inventa un univers en què proliferen usos i postures, esquetxos i microficcions [...]. La bella paraula d'obertura suggereix que aquí no es pot separar la política del contingut, dirigida contra l'hegemonia americana i el desastre capitalista, de la política de la forma, que va més enllà de la negativitat crítica gràcies al poder del desviament i de la comèdia.»

Emmanuel Burdeau, *Les films d'ici: Histoire de produire*

Barres (1984)

«Com a usuari habitual del metro parisenc, em vaig quedar meravellat davant l'astúcia, l'art i la gràcia dels defraudadors confrontats amb els torniquets.

He intentat restituir per a la posteritat aquestes pràctiques diverses (així com l'evolució dels mitjans de dissuasió, cada vegada més sofisticats). N'he inventat algunes altres bastant extravagants. Així, a *Barres*, que vam rodar majoritàriament "en estudi", trobem elements documentals i ficticis: no ens haurien deixat filmar dins el metro, considerant la importància que donàvem al frau. També vaig fer una espècie de catàleg dels sorolls insòlits del metro i del seu arsenal repressiu.

Després de la difusió de *Barres*, la freqüentació del metro es va incrementar: la gent no l'agafava per desplaçar-se, sinó per admirar l'espectacle dels defraudadors, o la victòria de l'art sobre la utilitat.»

La cabale des oursins (1992)

Luc Moullet emprèn una rehabilitació estètica i turística del runam de les mines de carbó, exagerant la retòrica d'un moviment de promoció iniciat als anys vuitanta. Aquests monuments de l'era industrial, que presenta com si fossin meravelles geogràfiques ignorades, són útils per al seu gust pels inventaris i la reinvençió lúdica i alhora crítica de la realitat.

«M'atrau la hiperobjectivitat d'allò fals. El meu punt de vista és alhora objectiu i patafísic: una lluita entre les matemàtiques i la fantasia. A *La cabale des oursins* em vaig divertir visitant els runams del nord de França i del Borinage. Vaig seleccionar allò que podia donar una visió futurista i fantasiosa dels runams.»

Luc Moullet, *Notre alpin quotidien*

Foix (1994)

Inspirat per *L'hôtel des invalides* (1952) de Georges Franju, documental antibèl·lic sobre el Museu de l'Exèrcit, que con-

frontava el comentari oficial i laudatori del guia amb el terror inspirat per les imatges, Moullet ens mostra els aspectes més caòtics d'una petita ciutat del sud de França: Foix. La paròdia de les pel·lícules turístiques capgira l'encant pintoresc de la província, de tal manera que Foix acaba sent paradoxalment idèntic a París.

«El defecte de *Foix* és que la gent pensa que vaig escollir els pitjors indrets. Vaig filmar l'avinguda, els Champs Elysées de la població, algunes portes, algunes botigues. Hauria hagut de filmar una vista del conjunt per demostrar que no estava creant una monstruositat artificial amb elements dispersos [...]. També hi ha una excepció: en general faig jo mateix el comentari de les meves pel·lícules, però no podia fer servir la meua veu per a un documental que ha de crear la il·lusió de ser convencional, perquè no tinc una veu convencional».

Luc Moullet, *Notre alpin quotidien*

La valse des médias (1987)

Aquesta pel·lícula, encarregada per la Biblioteca del Centre Pompidou, observa i comenta la modernització de les biblioteques franceses seguint dos eixos comparatius: la història i la geografia. L'eix cronològic ens mostra l'evolució del dispositiu tecnològic, així com dels continguts i dels usos, és a dir una obertura a la cultura popular i als costums dels consumidors. El punt de vista geogràfic contextualitza les activitats d'aquestes institucions comparant-les amb territoris excèntrics: el Centre Cultural Francès de Rabat i els autobusos d'Alsàcia.

Text: Boris Monneau, programador de la sessió

PROPERA SESSIÓ: Dijous 31 de gener, 20 h

Cinema de museu II: Col·lecció MACBA

Amb presentació de Carlos Guerra, conservador en cap del MACBA i programador de la sessió.

